

สารบัญ

บทนำ 7

ส่วนที่หนึ่ง

เงินคืออะไร

1	อย่าเล่นการพนัน	15
2	โอกาสมาเยือน	21
3	การเสนอมูลค่า	31

ส่วนที่สอง

เราประเมินมูลค่าในแบบที่ไม่สัมพันธ์ กับมูลค่าที่แท้จริงได้อย่างไร

4	เราล้มไปว่าทุกอย่างเป็นเรื่องของการเทียบเคียง	39
5	เราแบ่งแยกหมวดหมู่	67
6	เราหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด	95
7	เราเชื่อใจตัวเอง	139

8	เราประเมินค่าสิ่งที่มีสูงเกินจริง	163
9	เราใส่ใจเรื่องความยุติธรรมและความพยายาม	191
10	เราเชื่อในมนตร์วิเศษของภาษาและพิธีกรรม	217
11	เราประเมินค่าความคาดหว้งสูงเกินจริง	243
12	เราควบคุมตัวเองไม่ได้	265
13	เรามุ่งเน้นเรื่องเงินมากเกินไป	285

ส่วนที่สาม

แล้วยังไงต่อ?

ใช้การคิดที่บกพร่องเป็นบทเรียน

14	ใช้จ่ายเงินอย่างมีสติ	305
15	คำแนะนำแบบฟรี ๆ	321
16	ควบคุมตัวคุณเอง	323
17	ที่กระหว่างเรากับพวกเขา	337
18	หยุดและคิด	359
	บรรณานุกรม	367
	ประวัติผู้เขียน	381

บทนำ



ในปี 1975 บ็อบ ยูแมงก์ส เป็นพิธีกรรายการเกมโชว์ทางโทรทัศน์ที่ออกอากาศในช่วงสั้น ๆ โดยใช้ชื่อว่า *The Diamond Head Game* รายการนี้บันทึกเทปในรัฐฮาวาย และมีรอบโบนัสพิเศษที่มีชื่อว่า “ภูเขาไฟไปรยเงิน” ผู้เข้าแข่งขันจะเข้าไปในตู้กระจกซึ่งกลายสภาพเป็นตู้เก็บพายุหมุนที่มีเงินปลิวว่อนอย่างรวดเร็ว ธนบัตรเหล่านั้นหมุนวนและพลิกไปมาขณะที่ผู้เล่นพยายามคว้าเอาไว้ให้ได้มากที่สุดก่อนหมดเวลา คนเหล่านี้ดูสติแตกอย่างสิ้นเชิงเมื่ออยู่ในภูเขาไฟไปรยเงิน พวกเขาไขว่คว้าตะครุบ หมุนตัว และบิดปายไปมาอยู่ภายในพายุหมุนแห่งเงิน เกมนี้ให้ความบันเทิงอย่างยิ่ง ภายในเวลา 15 วินาทีนี้ เห็นได้ชัดว่าไม่มีอะไรในโลกที่ล้ำค่ามากกว่าเงินอีกแล้ว

ในแง่หนึ่ง พวกเราทุกคนก็เหมือนอยู่ในภูเขาไฟไปรษณีย์ครับ ในชีวิตจริงเราเล่นเกมนี้ในแบบที่ดูเด็ดและเด่นชัดน้อยกว่า แต่เราก็เล่น และเป็นฝ่ายถูกเล่นมานานหลายปีด้วยวิธีการนับไม่ถ้วน ผู้คนส่วนใหญ่ใช้เวลามากมายไปกับการคิดเรื่องเงิน เช่น เรามีเงินมากแค่ไหน เราต้องการเงินมากแค่ไหน ทำอย่างไรถึงจะหาเงินได้มากขึ้น ทำอย่างไรถึงจะเก็บเงินที่เราทำได้ และเพื่อนบ้าน มิตรสหาย หรือเพื่อนร่วมงานของเราหาเงิน ใช้จ่าย และเก็บออมเงินได้มากแค่ไหน ไม่ว่าจะด้วยความหรรษา ใบแจ้งหนี้ โอกาส อิสรภาพ หรือความเครียด เงินเกี่ยวข้องกับทุกสิ่งในชีวิตสมัยใหม่ ไล่ตั้งแต่งบประมาณครอบครัวไปจนถึงการเมืองระดับประเทศ และไล่ตั้งแต่รายการซื้อของไปจนถึงบัญชีเงินฝาก

และมีเรื่องให้เราต้องคิดมากขึ้นทุกวัน เพราะแวดวงการเงินก้าวหน้ามากขึ้น เรามีสินเชื่อกู้ยืมอาศัย เงินกู้ และกรรมกรมภ์ประกันภัยที่ซับซ้อนมากขึ้น เราต้องใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุเป็นเวลานานขึ้น รวมถึงเผชิญหน้ากับเทคโนโลยีทางการเงินใหม่ ๆ ตัวเล็กลงทางการเงินที่ซับซ้อนมากขึ้น และความท้าทายทางการเงินที่ยิ่งใหญ่มากขึ้น

การใช้ความคิดมากมายเกี่ยวกับเรื่องเงินอาจจะไม่เสียหายอะไร หากการคิดเรื่องเงินมากขึ้นทำให้เราสามารถตัดสินใจได้ดีขึ้น แต่มันกลับไม่เป็นเช่นนั้น ความจริงก็คือการตัดสินใจอย่างแยบยลเกี่ยวกับเรื่องเงินถือเป็นลักษณะเฉพาะตัวของมนุษย์ เราเก่งเหลือเกินในการทำให้การเงินของตัวเองยุ่งเหยิง ยินดีด้วยครับ มนุษย์ทั้งหลาย เราเก่งที่สุดแล้ว

ลองพิจารณาคำถามเหล่านี้ดูนะครับ

- การที่คุณเลือกใช้บัตรเครดิตแทนเงินสดเป็นเรื่องสำคัญหรือไม่ คุณใช้จ่ายเงินจำนวนเท่ากันอยู่แล้วไม่ว่าจะเลือกชำระเงินด้วยวิธีไหน จริงไหมครับ อันที่จริงแล้ว ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าเรามีความเต็มใจที่จะจ่ายเงินมากขึ้นเมื่อเราใช้บัตรเครดิต เราจับจ่ายใช้สอย

มากกว่าและให้ทิปมากกว่าเมื่อใช้บัตรเครดิต และเรายังมีแนวโน้มมากกว่าที่จะหลงลืมหรือประเมินจำนวนเงินที่เราใช้จ่ายต่ำเกินไปจริงเมื่อเลือกจ่ายเงินด้วยวิธีที่เราใช้มากที่สุด ซึ่งคุณคงคาดเดาได้ว่าเป็นบัตรเครดิตนั่นเอง

- บริการไหนคุ้มค่ามากกว่ากัน ระหว่างช่างทำกุญแจที่เปิดประตูได้ในสองนาทีและคิดเงิน 100 ดอลลาร์ กับช่างที่ใช้เวลาหนึ่งชั่วโมงและคิดเงิน 100 ดอลลาร์เท่ากัน คนส่วนใหญ่คิดว่าคนที่ใช้เวลานานกว่าเป็นบริการที่คุ้มค่ามากกว่า เพราะเขาทุ่มเทความพยายามมากกว่าและคิดค่าบริการต่อชั่วโมงน้อยกว่า แต่ถ้าช่างทำกุญแจที่ใช้เวลานานกว่าต้องพยายามหลายครั้งและทำอุปกรณ์พังหลายชิ้นกว่าจะทำสำเร็จ แถมยังคิดเงิน 120 ดอลลาร์ล่ะครับ น่าแปลกที่คนส่วนใหญ่ยังคิดว่าช่างทำกุญแจคนนี้ให้บริการคุ้มค่ามากกว่าช่างที่ทำงานรวดเร็วถึงแม้ว่าทั้งหมดที่เขาทำจะเป็นการทำให้เราเสียเวลาหนึ่งชั่วโมงเพราะเขาไร้ความสามารถ
- เราออมเงินมากพอสำหรับช่วงเกษียณอายุหรือไม่ เราทุกคนพอจะรู้หรือไม่ว่าเราจะเลิกทำงานตอนไหน เมื่อถึงตอนนั้นเราจะหาเงินและออมเงินได้มากเท่าไร การลงทุนของเราจะให้ผลงอกเงยอย่างไร และค่าใช้จ่ายของเราจะเป็นอย่างไรในช่วงเวลาหลายปีที่ต้องดำรงชีวิต หลังจากนั้น ไม่รู้เหรอล่ะครับ เราสู้ศึกหวาดหวั่นกับแผนการเกษียณอายุมากเสียจนคนส่วนใหญ่ในสังคมออมเงินไม่ถึง 10 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนที่จำเป็นต้องออม เราไม่มั่นใจว่าจะออมเงินได้มากพอและเชื่อว่าเราจะต้องทำงานไปจนถึงอายุ 80 ปี ถึงแม้ว่าอายุเฉลี่ยของเราจะอยู่ที่

78 ปีก็ตาม ซึ่งนั่นก็เป็นวิธีหนึ่งในการลดค่าใช้จ่ายช่วงเกษียณอายุ คือไม่ต้องเกษียณอายุไปเลย

- เราใช้เวลาอย่างชาญฉลาดหรือไม่ หรือว่าเราใช้เวลาไปกับการขับรถวนหาปั้มน้ำมันที่จะช่วยให้เราประหยัดเงินได้ไม่กี่เซ็นต์ แทนที่จะใช้เวลาเสาะหาสินเชื่อบริการอสังหาริมทรัพย์ที่ต่ำกว่า

การคิดเรื่องเงินไม่ได้ช่วยให้เราตัดสินใจเรื่องเงินได้ดีขึ้น และบางครั้งแคคิดเรื่องเงินก็ทำให้เราเปลี่ยนแปลงไปในทางที่แย่งด้วยซ้ำ¹ เงินเป็นสาเหตุอันดับหนึ่งของการหย่าร้าง² และเป็นสาเหตุอันดับหนึ่งของความเครียดในหมู่ชาวอเมริกัน³ คนเราจะแก้ไขปัญหาทุกรูปแบบได้แย่งลงอย่างเห็นได้ชัดเมื่อพวกเขามีปัญหาเรื่องเงินอยู่ในใจ⁴ ผลการวิจัยหลายครั้งแสดงให้เห็นว่า คนฐานะร่ำรวยมักจะทำสิ่งที่ถูกต้องตามหลักศีลธรรมน้อยกว่าคนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพวกเขาได้รับการย้ำเตือนว่าตัวเองมีฐานะร่ำรวย⁵ ในขณะที่งานวิจัยอีกครั้งหนึ่งพบว่า เพียงแค่เห็นภาพเงินก็ทำให้คนเรามีแนวโน้มมากขึ้นที่จะขโมยของจากสำนักงานจ้างเพื่อนร่วมงานที่ดูน่าสงสัย หรือโกหกเพื่อให้ได้เงินมากขึ้น⁶ การคิดเรื่องเงินทำให้สมองของเราปั่นป่วนอย่างแท้จริง

เมื่อพิจารณาความสำคัญของเงินที่มีต่อชีวิตเรา เศรษฐกิจ และสังคม และเมื่อพิจารณาความท้าทายที่เราต้องเผชิญในการคิดเรื่องเงินตามหลักเหตุผลแล้ว เราจะสามารถทำอะไรได้บ้างเพื่อขัดเกลาวิถีคิดของเราให้เฉียบแหลมมากขึ้น คำตอบตามมาตรฐานของคำถามนี้มักจะเป็น “การศึกษาทางการเงิน (financial education)” หรือคำที่ซับซ้อนมากกว่าอย่าง “ความรู้ทางการเงิน (financial literacy)” น่าเสียดายที่บทเรียนของความรู้ทางการเงิน (เช่น วิธีซื้อรถหรือขอสินเชื่อที่อยู่อาศัย) มักจะมลายหายไปอย่างรวดเร็ว โดยแทบไม่มีผลกระทบระยะยาวต่อการกระทำของเราเลย

ดังนั้น หนังสือเล่มนี้จะไม่ “ให้ความรู้ทางการเงิน” แก่ผู้อ่าน หรือบอกให้คุณทำอะไรกับเงินของตัวเองทุกครั้งที่เปิดกระเป๋าตังค์ แต่เราจะไปสำรวจความผิดพลาดอันแพรวหลายมากที่สุดของเราเกี่ยวกับเรื่องเงิน และที่สำคัญกว่านั้นคือ ทำไมเราถึงทำผิดพลาดแบบนั้น เมื่อต้องเผชิญหน้ากับการตัดสินใจทางการเงินครั้งต่อไป เราอาจเข้าใจสิ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเราได้ดีขึ้น และตัดสินใจเลือกได้ดีขึ้นตามไปด้วย หรืออย่างน้อยเราก็จะตัดสินใจอย่างมีความรู้มากขึ้น

เราจะแนะนำคนจำนวนมากให้คุณรู้จักและแบ่งปันเรื่องราวเกี่ยวกับเงินของพวกเขา เราจะแสดงให้เห็นว่าพวกเขาทำอะไรในสถานการณ์ทางการเงินบางอย่าง จากนั้นเราจะอธิบายว่าวิทยาศาสตร์บอกอะไรเกี่ยวกับประสบการณ์ของพวกเขาบ้าง เรื่องราวบางเรื่องเป็นเรื่องจริงขณะที่บางเรื่อง “อ้างอิงจากเรื่องจริง” เหมือนภาพยนตร์ บางคนมีเหตุผล บางคนโง่เขลา พวกเขาอาจมีลักษณะตรงกับคุณสมบัติโดยรวมบางอย่าง เพราะเราจะตอกย้ำหรือแม้แต่พูดถึงลักษณะบางอย่างของพวกเขาแบบเกินจริงเพื่อเน้นถึงพฤติกรรมโดยรวมบางอย่าง เราหวังว่าทุกคนจะสังเกตเห็นความเป็นมนุษย์ ความผิดพลาด และข้อคิดของแต่ละเรื่อง ตลอดจนมองเห็นว่าเรื่องราวเหล่านั้นสอดคล้องกับชีวิตของตัวเองอย่างไร

หนังสือเล่มนี้เปิดเผยว่าเราคิดเรื่องเงินอย่างไร รวมถึงความผิดพลาดที่เราทำขึ้นเมื่อคิดเรื่องเงิน เราจะพูดถึงช่องว่างระหว่างความเข้าใจที่เรามีต่อวิธีใช้เงิน วิธีใช้เงินที่แท้จริงของเรา และสิ่งที่เราควรคิดเกี่ยวกับเรื่องเงินและวิธีใช้เงินตามหลักเหตุผล หนังสือเล่มนี้จะพูดถึงความท้าทายที่เราต้องเผชิญในการคิดเกี่ยวกับเรื่องเงิน และความผิดพลาดโดยทั่วไปของเราในการใช้เงิน

เราจะสามารถใช้เงินอย่างชาญฉลาดมากขึ้นหลังจากอ่านหนังสือเล่มนี้หรือไม่ แน่แน่นอนครับ เราอาจทำได้ อย่างน้อยก็ดีขึ้นนิดหน่อย